

IRENA OBERMANNOVÁ

*pryčarlgpyčarlg
Anlgpyčarlgpyč
pryčarlgpyčarlg
Anlgpyčarlgpyč*

TAJNÁ KNIHA

motto

MOTTO

IRENA
OBERMANNOVÁ

TAJNÁ
KNIHA

FIKTIVNÍ DENÍK
JEDNOHO BLÍŽE NEURČENÉHO ROKU OD
HROMNIC DO HROMNIC

Praha 2011

© Irena Obermannová, 2011
Cover photography © Jan Saudek, 2011

Veškerá práva vyhrazena

ISBN 978-80-7246-582-8

*A existoval jsi vůbec někdy...?
Třeba jsem si tě vymyslela.*

Jsou věci, které se nedají napsat. Jak vysvětlit Největšímu Čechovi na mém záchodě, že to prkýnko padá? A co když potká ve výtahu sousedy? Co si pomyslí? Že se jim zjevuje Největší Čech? O tom se psát nedá.

A o čem se dá psát?

Nevím.

Začínám. Když tohle nenapíšu, tak se zblázním. Ještě nikdy se mi to nestalo, přísahám.

Řekl jsi, že mám tvé povolení napsat o tobě, co chce.

Chceš, abych to udělala. Svým zvláštním, zdánlivě nepřubojným způsobem jsi mi tuhle knížku nakázal. Možná to byl jedinej důvod, proč sis mě našel.

Opírám sádku o parapet. Jen takhle můžu se zlomenou pravačkou psát. Parapet je výš než stůl. I tak to půjde ztuha.

„Jak mi Největší Čech zlomil ruku,“ mohl by znít název první kapitoly.

Jak mi zlomil srdce.

Začínám, ale odkud? Od lži Mýho milýho? Byla tak nevinná!

Pohnula ve mně vesmírem.

Deset let ke mně Můj milej dochází a pořád si dává pozor. Aby si nezadal, aby se neomočil. Aby si nic nezlomil.

Když na něj praskla lež, neprozřetelně prohlásil: „Měla bys mi to přát.“

Měl pravdu.

Měli bychom si přát i věci, o kterých bychom radši nevěděli.

A tak jsem se ho zeptala:

„Přál bys mi to ty?“

Zlomeniny osvobozují. Člověk se vymkne. Sejde z cesty. Vykolejí. A pak se dějí věci.

Lží Mýho milýho mi z hlavy vyletěl špunt. Uvolnilo se mi místo na pomýšlení, která jsem si zakázala.

Posedlo mě přání – chtěla bych ještě jednou v životě potkat někoho, kdo si nedává pozor. Někoho, kdo by mě vymknul, vykolejil, zlomil mi kost. Jenomže jsem tušila, že něco takového by se mnou mohl dokázat leda Pánbůh. Nebo aspoň Největší Čech. Nejstarší z mužů, co mi byli blízcí. V téhle podivné době, která mužům nesvědčí.

Víš, já celej loňskej rok strávila zavřená na Majáku nad Botičem a psala seriál pro televizi. Vězela jsem blaženě zabarikádovaná před běsem světa a směla se soustředit jen na jednu věc, což je požehnání a dar a já nevím co všechno. Jenže já byla po tom krásným roce jak mátoha. Měla jsem proto v plánu začít hned od ledna víc cestovat a vidět lidi. Možná i slony. Ne, to ne, mám pořád radši lidi...

Odjela jsem s Mým milým na hory a za pět dní jsem plánovala odjet na další hory s Julií a Apolenou. A pak na velehory a za moře.

Myslela jsem, že mám načase cestovat s kamarádkami.

Jo, možná i s těmi slony.

Ty jsi mě vážně nenapadl.

Ale popořádku.

1. února

S Alicí se scházíme v televizi nad posledními úpravami ve scénářích.

Přichází mi textovka od Jeronýma.

Největší Čech tě zve do divadla na inscenaci své zdramatizované knihy.

To představení jsem už samozřejmě viděla.

Což ovšem Jeronýmovi nepíšu.

Pro návštěvu divadla vybírám zítřek druhého února. A s kým mám jít? Lístky mám dva. Vezmu Mýho milýho?

Vezmu svoji příbuznou, lékařku Vilmu.

Jasně že tam nebudeš, ale stejně se jdu poohlédnout po nějakých šatech. Osudových.

A opravdu je nacházím.

S knoflíčkama.

Abych se ti líbila.

Když už mě neuvidíš.

Když už mě neznáš.

Čáry, máry, fuk.

2. února

Odcházím z Majáku obalena v Osudových. Mrzne jako blázen, zima letošní zimy je ničující, ale já ji nevnímám. Baletím.

Před garáží je tma a led. Vznáším se. Letím. Jupííí, napadá mě. A vnímám, jak se nezadržitelně řtím na pravou ruku. Křupne to.

Ležím na zemi a v hlavě mi jiskří. Veškerý mráz letošní zimy mi břínká v uších. Na pár vteřin ztrácím vědomí. Několik metrů ode mě zastavuje auto, zhasíná světlo, abych neviděla řidiče, jenže já stejně vím, že je to můj soused, který mě nenávidí. Nenávidí mě jen tak. Protože existuju. A tak dělá, že neexistuju.

Svíjím se na ledu bolestí a strachem, prastrachem. Bojím se odvěkou bezmocnou bázní z mrazu, války, ze smrti a zlých lidí. Bázně z lidí, co někoho nenávidí jen tak. Ale ten strach mi teď dává sílu vstát.

Jdu do auta, startuju motor, zařadím pravačkou rychlost a zuby nehty se snažím ujet. Spasit se. Nevnímat hnusáka v autě. Nepropást představení.

Přijíždím před Vilmin dům, ale nemůžu vystoupit. Volám jí z auta a vysvětluju, že mi není dobře. Jde pro mě.

Ona a její muž Jiří mě ukládají do své manželské postele. Dávají mi napít, jsem prý bílá jako stěna a tlak mám nula na nulu. Jsem v dobrých rukách, oba jsou lékaři.

Jenže já se zvedám a říkám, že jedem.

Dívají se překvapeně, ale neodporují.

Odřídím to, ruka bolí míň a míň, představení se mi líbí víc a víc, dokonce o dost víc, než když jsem ho viděla poprvé.

Otvíráš mi dveře, co z jeviště vedou rovnou za všema ZA, galantně mi dáváš přednost při vstupu do tajemství.

V divadle potkávám režiséra Hejka, o kterém mi řeklo několik přátel, že chodí po Praze a chválí vítězný film letošního festivalu filmové školy. Jenomže neví, že ho natočila moje Starší dcera. Tak mu to vyklopím. Potěší ho to. Protože se o všechno zajímá. Proto také ví, že za dva dny se koná projekce filmu, kde hraje moje Mladší dcera jazzovou zpěvačku.

„Tak se tam asi potkáme, ne?“ směje se.

Odpovídám, že ne.

Mladší dcera nechce, abych tam šla. Chce být sama za sebe.

3. února

Zkouším hýbat rukou při čištění zubů, při oblékání, při vaření vody na čaj. Jde to. Určitě ji nemám zlomenou. Ale už

za tři dny mám odjet na hory. Raději půjdu na rentgen. Abych měla klid. Abych věděla, že můžu lyžovat.

Volám Vilmě.

Do nemocnice prý můžu přijet hned.

Vilma mě bere za Kapacitou, skvělým ortopedem, toho času po těžké autohavárii. Kapacita leží na vyšetřovně ve slipech, je celá obvázaná a vůbec nevypadá jako profesor. Usměje se na mě a prohmátne mi ruku. Zabolí to a Kapacita mi z ruky odebere kávu z automatu.

„Už ani lok, kdybyste musela na operaci.“

Kapacita není při smyslech.

Znám svoje tělo. Znám sebe. Působím, že se lehce polámu. Ale ve skutečnosti vydržím všechno.

Posílá mě na rentgen.

Tam pak za mnou dojede na invalidním vozíku poháněném sestrou. Prohlíží můj snímek. Vítězoslavně mi sáhne na ruku od ramene po prsty.

„Dáme vám sádru. Odtud sem.“

„Ale to nejde!“ bouřím se.

„Proč by to nešlo?“

„Musím psát!“

„Nemusíte. Věřte mi, že člověk nemusí vůbec nic.“

Načež se dozvídám, že předevcírem Kapacita absolvoval osmou operaci, byl měsíc v umělém spánku a ... prostě mohl umřít.

Sestra na ošetrovně omotává kolem celé mé paže lepkavou, smrdutou, předpotopní sádru.

Tu sádru už jsem jednou viděla. V šesti letech jsem si zlomila pravou ruku v lokti. Ani tehdy jsem nemohla psát. Ale tehdy mě to těšilo. Do páté třídy jsem zlomenou pravačkou omlouvala svůj škrabopis.

Budu teď také omluvena? A z čeho?

Nemohu se vrátit domů autem.

Nemohu řídit.

Volám Rychlé želvy. Chtěla bych zavolat svého muže. Ale žádného nemám. Můj milej už je doma, u své ženy. Je za čarou a navíc neřídí.

Mohl by pro mě přijet taxíkem.

To ho však nenapadne. Neprozradím mu to.

Už jsem zapomněla, že muži mohou být platní.

Doma usedám do křesla a sedím. Co jiného mám dělat? Jak se vyčůrám? Jak se umyju? Jak se svléknu, obléknu a udělám si čaj? Jak si dojdu na nákup? Nevím. Starší dceru mám na stáži v Paříži, Mladší bydlí na Žižkově, v bytě, kde předtím bydlela její sestra a který jsme zdělili po mém tátovi.

Mladší dcera je ve škole. A zítra má premču. Nebudu jí nic říkat.

Sedím, nic nikomu neříkám a nedělám nic.

Zjišťuji, že to jde.

Přichází mi esemeska od Jeronýma. Zas celá tak oficiální. *Největší Čech tě zve na sklenku vína do restaurace. Můžeš zítra?* Můžu.

Můžu kdykoliv.

Ale jak se vyčůrám a umyju?

Jediné, co dokážu, je zrušit hory s Juliánou, přijít o dvacet tisíc, sedět v křesle a hledět.

Nepozval mě jen tak. Potkali jsme se víc než před měsícem v kavárně, kde jsi křtil knihu. Její část napsala Alice.

Alice mě usadila ke svému stolu. Sedl sis naproti mě, ale nedíval ses na mě.

U stolu sedělo dalších pět lidí, přišla i moje kamarádka novinářka Regina, která se s tebou znala, prohodili jste pár vět. Kterási z dam navrhla, že bychom se s tebou mohli vyfotit. Souhlasils.

Stoupl sis vedle mě. Jenomže Regina tě objala tak náruživě, že jsem jí ustoupila.

Spoušť cvakla. Vyklonil ses přes Reginino rameno a omráčil mě:

*„Chtěl jsem vám říct, že jste nejkrásnější česká spisovatelka.“
Regina protočila panenky. Ať se teda vyfotíš se mnou, na-
vrhla dotčeně.*

Radostně jsi souhlasil.

*Když jsi odcházel, všem kolem stolu jsi podal ruku. A mně
jsi ji pohladil. Ale možná se mejlim.*

4. února

Ráno mě probudí rána do nosu. To jsem se ve spaní chtěla obrátit a zapomněla na sádku. Už jsem neusnula. Ale vstát jsem nemohla. Co budu dělat do pěti? Dívat se do stropu.

Od té doby, co mě opustily dcery, dívám se do stropu stále raději. Od té doby, co bydlím sama, mám času nějak víc, i když ho mám málo. Nevařím, neuklízím. Nemám si s kým povídat. Je to báječné. Od té doby, co mě všichni opustili, se mi žije blaze. Paříž i Žižkov jsou stejně blízko i stejně daleko. Obě mé dcery jsou blízko.

Každou chvíli se mě někdo ptá: „Nechyběj ti?“

„Nechyběj,“ odpovídám.

Protože je mám.

Kromě cest s kamarádkami jsem si také hodlala užít toho, jak jsem na Majáku sama. I když to není žádný palác, normální Maják to je. Jenomže já ještě nikdy sama nežila.

Na vysoké jsem bydlela u rodičů, ve dvaadvaceti jsem se radši vdala, pak se narodila moje Starší dcera... Nikdy jsem nemohla natřít rám zrcadla na růžovo ani si vodit domů chlapy. Každý den jiného. Nevím, jestli to ještě doženu, ale od února jsem se hodlala začít snažit.

Místo toho tu ležím vyvrácená a straší mi na Majáku. Nevím, jestli si zvládnou namazat chleba a jestli vůbec nějaký mám.

Dívám se na strop. Je devět. Myslím na Mladší dceru, aby jí to na dnešní projekci dobře dopadlo. Jsem na ten film

zvčdavá. Ale klidně se na něj podívám až v televizi, pokud je to její přání.

Dvě minuty po deváté mi cinkne zpráva.

Maminečko, možná kdybys přece jenom přišla... já se bojím... Byla bych ráda, kdybys tady byla.

Projekce začíná za necelou hodinu.

S největší sádrou na světě se myju a oblékám nejrychleji ve svém životě.

Beru si taxíka a do kina vcházím jen o patnáct minut později. Otevřu dveře do sálu. A nemůžu udělat ani o krok víc, je nabito. Používám sádru jako kormidlo i pendrek a prodírám se aspoň ke schodům, abych si na ně mohla sednout. Abych viděla.

Podařilo se.

Nevycházím z údivu. Film vypráví o krásných mladých lidech, co hrajou jazz, i když se to nesmí, nebo právě proto. O krásných mladých lidech, co si hrajou, i když se kolem nich zavírá a vraždí, neb se píší padesátá léta. Mladší dcera nemá vůbec tak malou roli, jak tvrdila. Je tam krásnější, než jsem tušila. A skvěle zpívá. Film je silný. Okouzlující mladí hrdinové umírají, emigrují nebo jsou uvězněni. Jazzová zpěvačka, kterou Mladší dcera hraje, si pustí plyn.

Okouzlující mladí herci vycházejí ze sálu. Mladší dcera pláče nad osudy hrdinů. Fotografové fotí, držím se stranou, Mladší dcera mě objímá, děsí se mé sádry, představuje mě ostatním, podávám jim sádru, všichni mě litují, moje holčička mě hladí.

„Přijdu ti nakoupit,“ slibuje, já jí to vymlouvám, a tak se trochu hádáme.

Přijíždím domů.

Je jedna hodina odpoledne. Mám hlad. Hledím.

Nenapadá mě, co jiného bych mohla dělat.

Ve dvě hodiny mi Mladší dcera přináší nákup. Vaří mi oběd a pak už spěchá do školy.

Nedělám nic. Můj strach z blížícího se setkání jen roste.

Vlastně jsme se setkali už dřív než v kavárně, kdes křtil knihu. Setkali jsme se na módní přehlídce, kam mě s sebou vzala velká Malvína, abychom se prý trochu seznámily, když vydáváme knihy u stejné nakladatelky.

Na rautu ses objevil vedle nás, Malvína nás představila a tys mi řekl:

„Já vás znám, vy jste moje kolegyně spisovatelka.“

Podals mi ruku a já si ji tejden nemyla.

A takys navrhl Malvíně, ať si pak jdeme všichni ještě sednout někam do hospody.

Načež se po tobě slehla zem.

Svěřila jsem se Malvíně, že je mi to líto, že s tebou nikam nejdem, a ona mi odpověděla: „Ty buď ráda, z toho koukal malér.“

Pozdějc jsem o tom setkání vyprávěla Mýmu milýmu.

Zeptala jsem se ho: „Myslíš, že bych mohla Největšího Čecha pozvat na kafe?“

„To nedělej,“ varoval mě. „Ještě by si myslel, že ho miluješ.“

A tehdy jsem si poprvý pomyslela: Vždyť taky jo!

Budou čtyři.

Pokouším se učesat. Ukazuje se, že jediné, co obléknu bez větších problémů, jsou Osudové.

Takže je uvidíš. Zaklejou tě. Zaklejou mě.

Vyjíždím s předstihem, ovšem teprve na náměstí zjišťuji, že s trapně velkým. Chodím po ulici sem a tam a jsem nervózní.

Setkala jsem se už v životě s několika významnými lidmi. S režiséry, spisovateli, vzdělanci.

Ale Největší Čech je na mě moc.

Jak tam mám přijít?

Co mu mám vyprávět?

Kdybych aspoň neměla tu sádku!

Zoufám si.

Minutu po páté vcházím do restaurace.

Sedí u stolu a telefonuje. Nepočítal s tím, že bych mohla dorazit tak brzy. Faux pas, takzvaný trapas. Když mě spatří, pokyne rukou, ale telefonovat nepřestává. Mám poodejít? Přece nemohu poslouchat jeho hovory! Dává mi pokyn, ať si sednu. Usedám. Telefonuje. Hledím. Telefonuje. A pak prostě skončí.

„Co to máte?“ ukazuje na ni.

„Sádra.“

„Co si dáte?“

Nevím. Vrtím se a chci utéct. Jsem celá ztuhlá. Sádra leží na stole, jako kdybych před sebou vlekla buldozer. Je ošklivá, neladná, nevhodná. Hodíme se k sobě.

Objednává tedy sám. Víno, jestli ho piju. Piju.

Hovoříme. Tintili vantili. Klepe se mi hlas. Klepe se mi sádra.

Co literatura? Jak se mám? Zbývá počasí. Mrzne, až praští.

Uvědomuju si, že jsem trochu zklamaná. Největší Čech? Tohle?

Napadá mě, že i on je ošklivý, neladný, nevhodný.

Hodíme se k sobě.

Uplyne hodinka. Najedli jsme se, popili. Měla bych odejít. Jistě se mnou nehodlá trávit kdovíkolik času. Je přesušný, neřekne, že už jde. Místo toho se zeptá:

„Jak se vám to stalo?“

„Uklouzla jsem před barákem a zlomila si ruku, když jsem šla na vaše představení.“

„Takže jsem vám zlomil ruku.“

„Ano.“

„Promiňte.“

Usmějem se na sebe.

„Mohu to nějak napravit?“ zeptá se.

„Podepište si mi na ni.“

Sáhne do tašky, kde má v pohotovostní poloze barevný fix.
Nejkrásnější spisovatelce, píše na sádru.

Objednává další víno. Zrychluje frekvenci.

Ptá se mě na děti. Ze slušnosti. Myslím, že děti ho moc nezajímají.

„Jak můžete mít čtyřiaadvacetiletou dceru, když vypadáte na čtyřiaadvacet?“

To trochu přehnal. Přehánění víc věcí, objednává další dvě deci.

„Abych nezapomněl, přečetl jsem vaši knížku,“ vytáhne z tašky moji poslední knihu.

„Líbila se mi. Ale nestihl jsem ji dočíst do konce.“

Ty ses na setkání se mnou připravil! Zdvořile a dokonale. Téměř dokonale. Jak víš, že mám radši nedokonalost? Že miluju vady na kráse? Připravil ses bravurně. I když nejsem prezident Spojených států. I když jsem to já.

„Nemusíte ji dočíst,“ usmívám se, protože vím, jaké to je. Také mi každou chvíli někdo nosí knížky. Nedá se to stihnout.

„A vy jste četla mé sebrané spisy?“

Asi mě považuje za svoji literární postavu.

Tou ale nejsem ani trochu. Vyhrknu, abych to měla z krku:

„Vaše sebrané spisy jsem nečetla. A nikdy je číst nechci. Slovní spojení sebrané spisy se mi hnusí.“

„Ano,“ řekne.

„Četla jsem snad všechny vaše věci. Kromě sebraných spisů.“

Vůbec nechápu, co si to dovoluju. Proč jsem tak drzá?
Myslím, že z rozpaků.

„Ano,“ praví.

V týhle chvíli jsem ještě nevěděla, že ANO říkáš v okamžicích, kdy by jinej nesouhlasil. Že ANO je tvý bezmocný přítakání osudu, že ANO říkáš, jako bys stál před oltářem a souhlasil s něčím, co je svojí podstatou nejasný, nejistý a nepředvíitelný. Přitakáváš nepopsatelnosti života i smrti.

Dáváš najevo svou bezradnost, která ale není bezradností právě proto, že souhlasíš.

Souhlasíš se vším, co nás přesahuje.

Souhlasíš se všemi ZA.

„A koncert, který jsem uspořádal v kostele, jste neviděla?“

Tak ten jsem tedy viděla. V televizi.

Zpíval na něm rocker s operní pěvkyní tak, že na mě z obrazovky cákala svěcená voda, co v tomhle kostele není. Nikdy jsem nikoho neslyšela takhle zpívat. Nikdy mě nenapadlo, že by se televizní obrazovka mohla změnit v chrám. V požehnané místo. Seděla jsem tehdy doma jako opářená. Do té doby jsem myslela, že televize je studená jak psi čumák.

„Ten byl skvělý,“ hlesla jsem.

Rozzářil se.

„Možná mi tohle jde víc než psaní. Možná jsem nejlepší jako dramaturg, který dává dohromady podobná setkání, spojuje nespojitelné... To je taky autorství.“

To bych tedy neřekla, že ti nejde psaní. Nesouhlasím, ale neumím ti to říct.

„Víte, já totiž psaní nesnáším,“ říká. „Vždycky při něm trpím. To vy určitě píšete ráda.“

„Nenávidím to.“

Zatvářil se překvapeně.

„Ale vždyť vydáváte každý rok jednu knihu! To bych nezvládl.“

„Já musím. Mám na rozdíl od vás motiv.“

„Jaký?“

„Prachy. Živila jsem psaním dcery. Teď už jsou velké, a tak píšu mív. I když...“

Chci mu říct, že děti nikdy nejsou velké, ale myslím, že by ho to nezajímalo.

„Já nemám děti. A jsem tomu rád. Představte si, že by tamhle třeba seděl můj syn a měl problém z toho, že není Největší Čech. Místo něho tamhle sedí můj šerif.“

Teprve teď si všimnu chlápka sedícího opodál u stolu a střezícího, abych Největšího Čecha nezastřelila.

„Aha,“ pravím inteligentně. „To je zvláštní...“

„Vždycky jsem byl hlídanej. Pořád se na mě někdo dívá. Už jsem si zvykl.“

Co ti na to mám říct? Že k určitém věcem jsme předurčení? Že kdybys opravdu nechtěl, tak tě nikdo nehlídá? Víš to i beze mě.

„Jak o vašich knihách píše kritika?“ zeptá se po chvíli.

„Že jsem největší kráva české literatury.“

Neví, co na to říct. Odvádí řeč jinam. Možná tím chce naznačit, ať se na kritiky vykašlu. Kašlu na ně.

„Dávám vám právo napsat si o mně, co chcete,“ usměje se na mě.

Chce mě rozveselit.

Předvádí mi své obří hodinky. Byly na Měsíci, vytahuje se. Najednou mi to dochází. Trochu mě balí. Maličko.

Co mám dělat?

Je mi to milé. Ale... je to starý, nemocný pán. Už by měl spát. Už bych měla jít... Jenomže nejdu. Místo toho se na něj usměju:

„Víte, že jste srandovní?“

Zadívá se na mě, jako bych mu právě vyznala lásku.

„Srandovní?“ opakuje něžně. „To mi ještě nikdo neřekl! Dáš si ještě něco?“

Měla bych se zvednout.

Místo toho řeknu: